

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej we W. X.Y.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu w dniu 29 kwietnia 2025 r.

kwestii zastrzeżenia prokuratora o braku zgody na udostępnienie akt sprawy prokuratorowi i jego pełnomocnikowi

na podstawie art. 135 § 7 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390 i z 2025 r. poz. 304)

postanowił

nie uwzględnić zastrzeżenia prokuratora i udostępnić w całości akta załączone do wniosku prokuratorowi X.Y. oraz jego pełnomocnikowi.

UZASADNIENIE

Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej wystąpił do Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej z wnioskiem o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej we W. X.Y. za czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 239 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Powołując się na treść art. 135 § 7 u.p.p., zastrzegł, że na obecnym etapie postępowania zachodzi konieczność uniemożliwienia udostępnienia zgromadzonego materiału dowodowego prokuratorowi X.Y. oraz ewentualnie

ustanowionemu obrońcy. Za powyższym przemawia dobro prowadzonego śledztwa i konieczność zabezpieczenia prawidłowego jego toku przed przyszłym, ewentualnym zniekształceniem dowodów. Nie można wykluczyć, że zajdzie konieczność zweryfikowania ewentualnej wersji przebiegu zdarzenia przedstawionej przez prokuratora X.Y., jak również przesłuchania kolejnych świadków w tej sprawie.

W dniu 20 marca 2025 r. pełnomocnik prokuratora X.Y. zwrócił się z wnioskiem o nieuwzględnienie powyższego zastrzeżenia i umożliwienie wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Wskazał, że poczynione zastrzeżenie uniemożliwia mu odniesienie się do niektórych fragmentów uzasadnienia tego wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika należy uznać za zasadny.

Zgodnie z art. 135 § 7 u.p.p. prokurator, którego dotyczy postępowanie, ma prawo wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku. Jednak prokurator, kierując wniosek do sądu dyscyplinarnego, może zastrzec, że dokumenty te lub ich część nie mogą zostać prokuratorowi udostępnione z uwagi na dobro postępowania przygotowawczego.

Treść cytowanego przepisu nie budzi wątpliwości co do tego, że zasadą jest prawo prokuratora, którego dotyczy wniosek o uchylenie immunitetu, wglądu do dokumentów załączonych do tego wniosku. Za wyjątek należy uznać sytuację, kiedy dokumenty te nie mogą zostać udostępnione prokuratorowi, przy czym przesłanką takiego stanu rzeczy jest dobro postępowania przygotowawczego. Oczywiście jest przy tym, że negatywna przesłanka udostępnienia akt postępowania przygotowawczego w postaci dobra tego postępowania, zawarta w art. 135 § 7 u.p.p., musi być interpretowana w sposób ścisły, co oznacza, że obowiązkiem prokuratora jest wykazanie, że zachodzi ona w sposób rzeczywisty, a więc istnieją konkretne okoliczności, które powodują, że prawidłowość przebiegu postępowania przygotowawczego może być naruszona lub zagrożona w wyniku uzyskania przez prokuratora wiedzy o wykonanych w tym postępowaniu czynnościach procesowych oraz ich treści.

Należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 listopada 2007 r., sygn. akt K 39/07, zakwestionował możliwość jednostronnego i arbitralnego ograniczania przez prokuratora dostępu do akt postępowania immunitetowego. Przepisy przewidujące taką możliwość zostały uznane za niezgodne z Konstytucją, bowiem naruszały prawo do obrony będące elementem szerszego prawa do rzetelnego procesu (art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji), pozbawiały osobę objętą ochroną immunitetową realnej możliwości skutecznego odniesienia się do zarzutów postawionych we wniosku o uchylenie immunitetu, czyniąc to postępowanie nierównym, bowiem tylko jedna strona tego postępowania miała dostęp do pełnego materiału dowodowego.

Wymaga podkreślenia, że Sąd Najwyższy, przed którym toczy się postępowanie o uchylenie immunitetu, a więc postępowanie o charakterze represyjnym, musi mieć możliwość zapewnienia prokuratorowi, którego ono dotyczy, podstawowych gwarancji procesowych, związanych z realizacją formalnego i materialnego prawa do obrony. Jedną z takich gwarancji na poziomie ustawowym jest możliwość kontroli zastrzeżenia prokuratora dokonanego na podstawie art. 135 § 7 u.p.p., która nie może mieć charakteru iluzorycznego, a więc musi za podstawę decyzji przyjmować konkretne, rzeczywiste okoliczności, które istnieją w sprawie, a które jednocześnie przekonują o tym, że dobro postępowania przygotowawczego dozna uszczerbku w razie udostępnienia akt prokuratorowi. O uszczerbku dla postępowania przygotowawczego można natomiast mówić wówczas, kiedy nie będzie ono mogło zrealizować celów określonych w art. 297 k.p.k., bądź gdy realizacja tych celów będzie w znacznym stopniu utrudniona.

Zastrzeżenie dokonane na podstawie art. 135 § 7 u.p.p. winno zatem wskazywać skonkretyzowane i osadzone w rozpoznawanej sprawie przesłanki, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji i są realnie związane z dobrem postępowania przygotowawczego. Tylko bowiem precyzyjne określenie rzeczywistego jego zagrożenia umożliwia przyjęcie, iż zastrzeżenie prokuratora nie ma arbitralnego charakteru.

Śledztwo prowadzone przez Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej zostało wszczęte postanowieniem z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt [...]. W sprawie przesłuchano w charakterze świadków osoby mogące dysponować

wiedzą o tym zdarzeniu, zgromadzono obszerny materiał dowodowy obejmujący 75 tomów akt oraz 83 tomy załączników. Należy zauważyć, że śledztwo w przedmiotowej sprawie jest prowadzone od ponad pięciu lat i w zasadniczej części materiał dowodowy w analizowanej sprawie został już zebrany i zabezpieczony.

Z kolei prokurator składający wniosek o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej wraz z zastrzeżeniem, uzasadniając to zastrzeżenie, oparł swoje stanowisko na okolicznościach natury ogólnej oraz na hipotetycznym założeniu, że prokurator X.Y. powoła się na nowe, nie zweryfikowane jeszcze okoliczności i wskaże kolejnych świadków, których trzeba będzie przesłuchać. Wszystkie te okoliczności są co najmniej wątpliwe. Odmowa udostępnienia zgromadzonej dokumentacji z uwagi na ewentualną możliwość przeprowadzenia bliżej nieokreślonych dowodów, jak też wpływania w inny sposób na bieg prowadzonego śledztwa, nie jest uzasadniona i brak jest tym samym podstaw do uwzględnienia zastrzeżenia wnioskodawcy.

Poza tym, prawo dostępu do akt, jako zasada wynikająca z art. 135 § 7 u.p.p., jest jedną z podstawowych gwarancji procesowych, jakie prokurator posiada w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, której pozbawienie może nastąpić wyłącznie w drodze wyjątku, a więc w szczególnych okolicznościach.

Mając na uwadze, że takie okoliczności nie zachodzą, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, zezwalając na udostępnienie załączonych akt w całości, a więc zarówno w zakresie ich części jawnej, jak i niejawnej.

[M. T.]

[a.ł.]